

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

JAARGANG 24
NUMMER 5
MAAND mei 1995

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 137 : J.M. BEKAERT : A la Ville de Londres 1896-1972 of 77 jaren ondernemen in het Oostende van toen.
- blz. 146 : R. VAN CRAEYNEST : De lokale Oostendse rederijen in 1820.
- blz. 147 ; J. VANHOENACKERS : 100 jaar aanwezigheid van de Dochters der Liefde in Oostende. 1895-1995 (1).
- blz. 153 : N. HOSTYN : Kunst in het Casino Kursaal. 1952-1994.
- blz. 157 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (36).
- blz. 161 : J.B. DREESEN : De Gilissen van de Zee.
- blz. 163 : Nieuwe uitgaven bij de uitgeverij Emiel De Cock.
- blz. 164 : E. VAN HAVERBEKE : Tentoonstelling. Wie was de grootvader van mijn grootvader ?

MEI- EN JUNI-ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats vinden in de loop van de maanden mei en juni

MEI I - ACTIVITEIT. NAMIDDAGVOORDRACHT

Deze activiteit werd uitvoerig aangekondigd in het aprilnummer van ons tijdschrift alsook op de kalender van de Kulturele Raad. In de hoop dat het meinummer van ons tijdschrift nog voor de 3de mei in de bussen steekt herhalen we nog even de datum.

woensdag 3 mei 1995 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6. De spreker, dhr. Roger REUNBROUCK, zal het hebben over de Oostendse meidagen 1940.

MEI II - ACTIVITEIT. AVONDVOORDRACHT MET DOCUMENTATIEMATERIAAL

Een avondvoordracht met documentatiemateriaal gaat door op

donderdag 18 mei 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : MISDAAD EN STRAF TE OOSTENDE IN DE 17de & 18e EEUW

De spreker : de heer Julien VERHAEGHE. Ere-afdelingschef van de Stedelijke diensten "Bevolking, burgerlijke stand en kerkhoven". Auteur van diverse werken i.v.m. de plaatselijke geschiedenis

Na een korte inleiding over de samenstelling en bevoegdheden van het Oostends schepencollege in de 17de en 18de eeuw schetst de heer VERHAEGHE een summier beeld over hun bevoegdheid als rechtbank. De rest van de avond wordt dan gevuld met voorbeelden van de gevoerde processen in die tijd. Dat onze voorouders in de vroege stede van Oostende geen engelen waren kunnen we afleiden uit de felgesmaakte reeks bijdragen, die dhr. VERHAEGHE in ons tijdschrift publiceerde, over "150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796".

De heer VERHAEGHE is steeds geïnteresseerd geweest in de plaatselijke geschiedenis. Het feit dat er te en over Oostende weinig archief beschikbaar is maakte van hem een fervent archiefbezoeker. De weerslag van dit onderzoek publiceert hij stelselmatig. Zo verschenen van hem reeds een werk over "De staten van goed van Oostende 1538-1795" alsook een deel over "De wettelijke passeringen van Oostende 1547-1796". Daarnaast publiceerde hij 4 delen "De Criminele processen van Oostende 1645-1796" en nog eens 4 delen over "De Civiele processen van Oostende 1676-1796". De massa, nooit eerder gepubliceerde, gegevens die in deze publicaties voorkomen zijn een ongewoon rijke aanvulling voor de Oostendse geschiedenis.

Een avond die we warm aanbevelen bij al de Oostendenaars die het geschiedenis hart op de rechte plaats hebben. Zoals steeds is de

toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

JUNI I - ACTIVITEIT. WANDELVOORDRACHT IN HET KADER "KEN UW STAD"

In het kader "Ken Uw stad" gaat een wandelvoordracht door op

zaterdag 3 juni 1995 om 15 uur

in het MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, Feest en Cultuurpaleis, Oostende onder leiding van onze stadsconservator-archivaris

de heer Norbert HOSTYN

bezoeken wij de tentoonstelling

OOSTENDSE KUNSTACADEMIE 1820-1995

De opruststelling van de Academiedirecteur Willy BOSSCHEM is voor het Museum van Schone Kunsten van Oostende de gelegenheid om de historiek van de Kunstacademie te illustreren met een tentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten.

In de tentoonstelling zal werk getoond worden van alle leraars die de instelling ooit kende sedert de oprichting in 1820. Dit alles wordt aangevuld met het exposeren van documentatiemateriaal over de school.

Tijdens de rondleiding maken wij kennis met de geschiedenis van deze kunstinstelling - een geschiedenis die lange tijd in mineur verliep - en met de artistieke personaliteiten die er instonden voor het lesgeven.

Eens temeer realiseert de heer Norbert HOSTYN met deze tentoonstelling een schot in de roos, onbekende Oostendse kunst en kunstenaars aan een ruim publiek voorstellen.

JUNI II - ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR SINT NIKLAAS EN ANTWERPEN

1994 was het MERCATORJAAR. Vanwege de massa volk hierdoor op de been gebracht was het doenlijk een van de vele zaken te bezoeken die hermee in verband stonden. Een van de blikvangers van deze viering was de restauratie van twee globes die van de hand van Mercator waren en het onderbrengen van alle Mercatoriana in een gloednieuw museum te Sint Niklaas-Waas.

Het eerste doel van ons bezoek geldt dan ook dit Mercatormuseum. Van de gelegenheid maken wij gebruik om twee kleine collecties in de onmiddellijke omgeving te bezoeken. De eerste, de collectie BARBIERAMA, biedt een uniek historisch overzicht van de haar en lichaamsverzorging door de eeuwen heen. De betrokkenheid van elke mens bij deze dagelijkse activiteit wordt in de verzameling geïllustreerd aan de hand van duizend voorwerpen, van kostbaar tot zeer alledaags. Een tweede collectie "Van muziekdoos tot grammofoon" geeft een beeld van de inspanningen die de uitvinders en muzikanten zich in het verleden getroost hebben om de muziek bij de mensen te brengen. Deze unieke collectie is op een overzichtelijke, didactische en esthetische manier tentoongesteld. Met een beetje geluk kunnen we dan ook even een blik werpen in het Internationaal EX-LIBRIS centrum dat in hetzelfde gebouw huist.

Door personeelsgebrek is deze afdeling enkel nog in de week open. Maar men belooft ons een inspanning. De collectie bevat niet minder dan 145.000 ex-librissen.

In de namiddag gaan we dan door naar Antwerpen voor een bezoek aan het VOLKSKUNDEMUSEUM dat een prachtige collectie voorwerpen herbergt en een bezoek overwaard is.

Wij vertrekken op zondag 11 juni 1995 om 08u30 stipt vanop het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof. We trekken in een ruk (60 tot 75 minuten) door tot Sint Niklaas waar we op de Grote markt (de grootste van België) eerst even van een kop koffie genieten.

Daarna bezoeken we achtereenvolgens het Mercatormuseum en de collectie van Barbierama, Van muziekdoos tot grammofoon en het Ex-Libris centrum. Nadien doen we, per car, een kleine tocht doorheen de stad met enige uitleg over de bezienswaardigheden.

Omstreeks 12u30-13u00 versterken we de inwendige mens in de "Graanmaat" op de Grote Markt van Sint Niklaas. We steken onze voeten onder tafel voor de volgende menu :

Het aperitief wordt U aangeboden door de Kring

Lentegroentesoep

Kalkoenfilet met druif en peer
kroketten

Roomijs van het huis

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Omstreeks 14u30 trekken we de baan op naar Antwerpen waar we stoppen ter hoogte van de Grote Markt voor een bezoek aan het Volkskundemuseum, een van de mooiste en best verzorgde van het land. Omstreeks 17u laten we iedereen even los "voor een wijle" verpozing op de Grote Markt, de Groenplaats of de Kathedraal waar elkeen wat wils vindt. We geven elkaar rendez-vous omstreeks 19 uur waarna we terug Oostendewaarts vertrekken om er omstreeks 20u30 toe te komen.

Inschrijven kan door storting van 1.050 (Duizend vijftig francs) per persoon te storten op postrekening 000-0507753-55

Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4

met vermelding "De Platereis 11 juni 1995 met x personen". In deze prijs is inbegrepen, autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal, de toegangen tot de diverse musea en het drinkgeld van de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 29 mei 1995. Er zijn maximum 54 plaatsen. Wie eerst komt eerst maalt. Dus zorg dat je erbij bent. Meegaande verzorgen we een kleine reisbrochure die een aangename herinnering zal blijven van deze uitstap.

 J.B. DREESEN

A LA VILLE DE LONDRES 1896 - 1972
OF 77 JAREN ONDERNEMEN IN HET OOSTENDE VAN TOEN

door Jean Marie BEKAERT

Het ontstaan van de "Ville de Londres" - Weststraat (1896-1898)

Onder de titel "*Renommée bien établie*" stond in de Carillon van 19 oktober 1902 (1) te lezen : "*Il y a quelques années déjà que s'est établie à Ostende la maison connue sous l'enseigne LA VILLE DE LONDRES. Elle débuta dans un immeuble plutôt modeste situé rue de l'Ouest; mais bientôt les affaires prirent une importance plus considérable, à tel point qu'il fallut chercher une construction plus grande*".

Vanaf juni 1896 huurde Nissim Rafaël NATAN een klein winkeltje in de Weststraat. Aanvankelijk fungeerde het pand meer als opslagplaats dan als winkel. Rafaël NATAN verkocht in hoofdzaak zijn waren op de markten. Deze werkwijze maakte het hem mogelijk, in een korte tijdspanne, een uitgebreid cliënteel op te bouwen. Burgervrouwen en naaisters vormden, destijds, het gros van het klantenbestand. Velen van hen werden meteen klant in de winkel. Het band- en garenwinkeltje "A la Ville de Londres" kreeg dan ook een steeds groter aantal klanten over de drempel. Het minuscule winkelpandje werd dan ook echt te klein.

Uit ervaring kwam Rafaël NATAN ook tot de vaststelling dat voor de "Ville de Londres" de tijd gekomen was een vast handelspand te betrekken. Dit zou hem immers de mogelijkheid bieden een koopkrachtiger cliënteel over de drempel te krijgen.

Kappellestraat (1898-1940)

Vanaf toen werd ruimte en publiciteit levensnoodzakelijk. Een optimale inplanting vinden werd het hoofdprobleem. Na een ernstige marktstudie stelde Rafaël NATAN de Kappellestraat voorop als vestigingsplaats.

Anno 1898 woonde op nr. 50 in de Kappellestraat de weduwe VANDEWINCKEL. Haar enige huurder, marineofficier Romain GOFFIN, was meestal op zee (2) (heden draagt dit pand het nr. 44 en is BATA junior er gevestigd).

Rafaël NATAN bekam van de weduwe VANDEWINCKEL een handelshuur en tevens de toelating het gelijkvloers tot handelspand om te bouwen.

Rafaël NATAN meldde in de Echo d'Ostende van 14 juli 1898 de opening van de "Ville de Londres" (3). Deze greep plaats op zondag 17 juli 1898. De publiciteit wees op het feit : "*Depuis longtemps déjà une grande maison de fournitures pour modistes - tailleuses était nécessaire sur la place d'Ostende*".

De start was succesrijk en de investering bleek meer dan verantwoord. Intensieve publiciteit en speciale promoties volgden elkaar steeds sneller op. Deze wijze van zakenvoeren was toen nog weinig bekend en voerde de onderneming alras tot een reuze succes.

Konkurerende ondernemingen waren in 1898 de "Galeries Lyonnaises" beheerd door Grégoire NEYTS en de "Galeries du Louvre" gerund door de familie BREEMERSCH-NEUVILLE.

Op 12 oktober 1899 waren Nissim NATAN en Rachel BLOCH dolgelukkig bij de geboorte van Israël Gilbert NATAN. Meteen was de opvolging verzekerd (4). Met de geboorte van Ezram Léon NATAN, op 29 augustus 1900, werd Gilbert een broertje rijker (5).

Het groeiend commercieel succes van de "Ville de Londres", noodzaakte Rafaël NATAN opnieuw uit te zien naar een ruimere handelsoppervlakte. Dit keer wenste hij eigenaar te worden van zijn handelspand. Hierbij kwam nog dat het goed in de Kapellestraat diende te liggen.

In de notariële aankondiging van l'Echo d'Ostende van 5 september 1904 meldde notaris Isidore SERRUYS volgende verkoop (6) : *"Lot unique. Deux grandes et belles maisons, situées à Ostende, rue de la Chapelle n° 30 et rue d'Est n° 18, dont elles forment le coin, réunies en une seule propriété, formant le plus beau magasin de la rue de la Chapelle, susceptible d'être transformé facilement et à peu de frais, en le plus grand et le plus beau magasin de la Ville, avec 6 ou 8 vitrines à la rue, renseigné au kadaster, section A, n° 824 b - pour une contenance de 294 m², tenant du Nord...."*.

Verder informeerde het bericht : *"Entrée en jouissance immédiate. Mise à prix le lundi 9 septembre 1901. Adjudication le lundi 23 septembre 1901"*.

Beter was nauwelijks denkbaar. Nissim Rafaël NATAN kocht ! !

De huurder op nr. 18 in de Ooststraat, "The London United Sanitary Laundries", kreeg zijn vooropzeg (7). Eens vrij, werden de verbouwingen gestart.

In het vooruitzicht van de verhuis werden verkoopsdagen ingericht. Zo meldde l'Echo d'Ostende van 16 januari 1902 : *"A LA VILLE DE LONDRES - 50 rue de la Chapelle - Ostende, SAMEDI 18 JANVIER ET JOURS SUIVANTS LIQUIDATION MONSTRE"*. De publiciteit vervolgde : *"Le succes obtenu par les Magasins A la Ville de Londres, l'oblige d'agrandir. A cet effet, elle a fait l'acquisition d'un vaste immeuble pour y transférer prochainement ses magasins. Ceux-ci, par leur proportion énorme, leur installation moderne et leurs assortiments immenses, seront classés parmi les plus importants de Belgique"* (8).

De uitverkoop in de "Ville de Londres" van een stock ter waarde van 300.000 frank maakte een reuze indruk. Het werd een voorheen nooit geëvenaard commercieel succes voor Oostende (8). Rafaël NATAN deed zelfs nieuwe voorraden in om aan de vraag te kunnen voldoen. Des te meer daar de aanpassingswerken nog niet voltooid waren. Een goeie zaak laat men immers zo maar niet voorbijgaan.

De opening van het nieuwe winkelpand greep plaats op zondag 16 juni 1902. De "Ville de Londres" was voortaan gelegen op de hoek Kapelle- en Ooststraat, en droeg nummer 30 als huisnummer (9). Men betrad de ruime zaak langs de Kapellestraat. Deze telde 8 grote uitstalramen. Als doelmatig zakenman lanceerde Rafaël NATAN destijds de leuze *"vendre meilleur marché que partout ailleurs"*.

Het waren aanbod bestaande uit zijde, fluweel, taft, passementwerk, lint, tule, kant, garen, band, bont, handschoenen, hoeden, dassen, kronen, pluimen, bloemen en nog heel wat meer, was reuze groot in deze speciaalzaak.

Opnieuw lukte het initiatief, en wel in dergelijke mate dat zij Rafaël NATAN er toe aanzette een bijhuis te openen.

Op maandag 2 maart 1903 opende de "succursalle de la Ville de Londres", in een vrijstaand pand, op nr. 44 in de Kapellestraat (10). De afdelingen linnen, breigoed, hemden en kindergoed vonden onderkomen in dit bijhuis. De start was goed te noemen; maar te veel is te veel. Rafaël NATAN stopte dit experiment na enkele jaren.

Tot dan beperkte de concurrentie zich voor de "Ville de Londres" tot enkele Oostendse collegas. Op maandag 11 juni 1906 werd het ernst. De "Innovation" opende een bijhuis te Oostende (11).

Deze vestiging veroorzaakte heel wat opschudding in de Oostendse handelsmiddens.

Zakenman Rafaël NATAN nam de zaak op als een uitdaging. Geïnformeerd dat de "Innovation" om een electriciteitsaansluiting gevraagd had, diende hij op zijn beurt een aanvraag in (12).

Het bijhuis van de "Société Force Eclairage de Bruxelles", gevestigd in de Van Iseghemlaan 97, noteerde de aanvraag. Beide aanvragen hadden tot gevolg dat voor het eerst een elektrische leiding getrokken werd in de Kapellestraat.

Het artikel van de Carillon rapporteerde : *"C'est principalement à la demande des Grands Magasins de la Ville de Londres et de l'Innovation que la Société s'est décidée à canaliser la rue de la Chapelle". Aussi ces grandes maisons n'ont-elle pas perdu de temps pour faire installer l'électricité. Nous apprenons en effet qu'elles ont déjà toutes deux traité pour ces travaux avec la Société Force Eclairage de Bruxelles, qui a une succursale en notre ville, 97, Boulevard Van Iseghem". En om te besluiten : "Nous aurons donc sous peu deux belles installations électriques de plus à Ostende" (13).*

Destijds was de openbare verlichting in de Kapellestraat nog verzekerd door gaslampen.

Het feit werd in de Carillon van 10 juni 1906 als volgt gerapporteerd : *"La Ville de Londres à fait ces jours ci les essais d'éclairage électriques. C'est très réussi et le coup d'oeil serait bien plus joli encore si plusieurs maisons de notre rue principale ce payent ce luxe là, ou si la Ville installait quelques lampes à arc le long des trottoirs, une dizaine suffiraient à en juger par la force éclairante des deux lampes de la Ville de Londres" (14).*

Bij de opening van de "Innovation" werd een groot feest gehouden. Onmiddellijk beantwoordde de "Ville de Londres" dit initiatief met de viering van haar tienjarig bestaan. De feestelijke herdenking vormde de basis voor een krachtige verkoops- en reclamecampagne (15). Zowel de "Innovation" als de "Ville de Londres" slaagden uitstekend in hun opzet. Meteen kwam gans de Kapellestraat in de

schijnwerper en werden alle handelszaken deelachtig in het gebeuren.

Nog dit jaar, en als sluitstuk van zijn kommerciële initiatieven, besloot Rafaël NATAN zijn zaak op het telefoonnet aan te sluiten. Bij navraag van telefoonnummer 346 verbond de juffrouw van de telefoon U met de "Ville de Londres" (16). Anno 1906 telde Oostende 449 abonnés (17). De telefoonuren liepen van 7 tot 21 uur. Voor of nadien opbellen was uitgesloten (18).

Lange jaren na elkaar brachten de publiciteitscampagnes de "Ville de Londres" in competitie met de "Innovation". Dit belette niet dat de menselijke relaties tussen beide concurrenten voortreffelijk verliepen.

Na enkele jaren wist de sterk kommercieel ingestelde Rafaël NATAN een talrijk en trouw cliënteel te verwerwen. Anna 1906 vormt de "Ville de Londres" dan ook een onderdeel van het Oostende van toen.

* * *

Op 28 oktober 1911 overleed Clémence DUCLOS, weduwe van Auguste VAN ISEGHEM, bankier op nr. 2 in de Vlaanderenstraat (19). Dit pand, heden schoenenzaak MACH 3, vormde de hoek van de West- met de Vlaanderenstraat.

Eigenares, Clémence DUCLOS, duidde haar zakenman Willem DE BRAUWER, aan als universele legataris. Deze verkocht het goed bij het ambt van notaris François-Félix VAN CAILLIE, op 27 december 1911 aan Nissim Rafaël NATAN en Rachel Robetine BLOCH. Het voormalige herenhuis had een oppervlakte van 244 m² en stond bij het kadaster ingeschreven in de sectie A nr. 157b (20).

Aanvankelijk dacht Rafaël NATAN eraan de "Ville de Londres" in dit pand onder te brengen. Onder de titel "*Vieille maison Ostendaise*" besloot de Carillon van 28 december 1911 dan ook zijn artikel als volgt : "*Les nouvelles installations des magasins de la Ville de Londres, surgiront alors sans inconvénient pour personne*" (20a).

Architect André DANIELS tekende hier de plannen van één van de eerste betonnen gebouwen te Oostende. Aannemer Joseph RAYEE kreeg het werk toegewezen voor de som van ongeveer 172.000 frank. Volgens het lastenboek moest de bouw af zijn vóór 1 juni 1912 (21). Bij gemis aan ervaring in deze nieuwe bouwtechniek kon het tijdschema niet geëerbiedig worden. In september 1912 was men klaar met de funderingen en kon de bouwheer de verdere bouw opstarten (22).

Inmiddels werd de bestemming van de bouw in vraag gesteld. Na rijp overleg bestemde Rafaël NATAN de constructie voor de uitbating van een hotel.

Voltooid, opende het Hotel "Excelsia" zijn deuren in juli 1913. De "Ville de Londres" bleef meteen in de Kapellestraat gevestigd.

* * *

Augustus 1914 brak Wereldoorlog I uit. Op 15 oktober stonden de Duitsers op het Wapenplein. Een ramp voor Oostende en haar

inwoners. De wapenstilstand van 11 november 1918 stelde hier een einde aan.

Anno 1922 werd het telefoonnet in Oostende vernieuwd. Meteen werd het telefoonnummer van de "Ville de Londres" nr. 244. Het repertorium vermeldde de zaak in de rubriek "Nouveautés pour dames" (23).

Anno 1926 werd Gilbert NATAN, op 27-jarige leeftijd, het jongste lid van Rotary Club Oostende (24).

In de Zeewacht van 14 januari 1928 stond te lezen : *"Zondag 15 januari wordt, in Duinkerke, het huwelijk voltrokken van M. Gilbert NATAN, den behendigen beheerder van de Ville de Londres met juffrouw Marcelle FRIBOURG. Wij bieden het jonge paar en de ouders onze hertelijke gelukwensen aan"* (25).

Eens gehuwd betrok het jonge paar een appartement op nr. 11 Marie Joséplein (heden het afgebroken Bouchery-gebouw).

Rafaël en Gilbert NATAN werden, in 1929, de stichters-beheerders van de N.V. "Nouveautés". De N.V. beoogde een nieuw karakter te geven aan de uitbating van de "Ville de Londres" (25a). In weerwil van de toenmalige ongunstige economische conjunctuur wisten de beide beheerders de N.V. tot verdere ontwikkeling te brengen.

Anno 1938 werd Gilbert NATAN voorzitter van Rotary Club Oostende. Zijn mandaat verstreek op 30 juni 1939. Meteen kwam men aan de vooravond van Wereldoorlog II.

De Lijdensweg (1940-1945)

Mei 1940 ! ! Een ramp in de volste zin van het woord.

In de *"lijst der huizen die door luchtbombardementen vernield of beschadigd werden, tussen 15 en 29 mei 1940"* vermeldde de Duinengalm van 5 juli 1940 : *"In de Kapellestraat : Magazijnen van INNOVATION, UNIPRIX, SAVELKOUL, VAN DER ELST, TEMPERE, DEHAESE, FONTAINE, WILLEMS, NATAN, op 21 mei 's avonds tusschen 17 en 20 uur door brandbommen getroffen of door aanpalende gebouwen in brand gestoken"* (27).

Tot een smeulende puinhoop herschapen bleef er van de "Ville de Londres" toen niets meer over.

De opgave om de totaal vernielde "Ville de Londres" terug op te starten was onvoorstelbaar groot. Van heropbouw kon des destijds geen sprake zijn. Dus moest uitgekeken worden naar een voldoende ruim en gunstig gelegen handelspand.

Hiertoe werd het "Hotel des Fleurs", Adolf Buylstraat, 8 uitgebaat door dhr. VINCENT overgenomen en ingehuurd (28). Dit pand, groot 279 m², beantwoordde aan de gestelde eisen.

Ook de vernielde stock diende heropgebouwd te worden. In de oorlogsjaren betekende dit een uiterst zware opdracht. Financiëel en kommerciëel betekende de onderneming tevens een gewaagde operatie. Er moest immers rekening gehouden worden met het feit dat Oostende voortaan een oorlogsdoelwit was. Anderzijds was de lokale bevolking in aantal fel teruggefallen. Met het instellen

van het Sperrgebiet voor de kust, kwam Oostende geïsoleerd te liggen van de rest van het land. De Oostendenaars werden gevangenen in eigen stad. Horeca, handel en industrie waren meteen volledig lamgelegd.

Hieraan dient toegevoegd, dat indachtig de gevoerde politiek in het nazi-Duitsland, de situatie een groot risico inhield voor Rafaël en Gilbert NATAN.

Tegen alle gevaren in startte de "Ville de Londres" opnieuw.

In de Zeewacht van 5 juli 1940 verscheen volgende advertentie : "De groote magazijnen van Damesnieuwigheden A LA VILLE DE LONDRES zijn OVERGEBRACHT, ADOLF BUYLSTRAAT, 8. AUX MAGASINS REUNIS" (29).

Deze laatste benaming werd dan ook de oorlogsbenaming voor de "Ville de Londres".

Aanvankelijk runde Gilbert NATAN de zaak zelf.

Reeds in 1941 werd de bezetter dreigender voor de Joodse onderdanen. Zo werd hen de dracht van de Davidster opgelegd.

In "De Panne het Strand" van 5 juli 1941 verscheen onder de titel "DE JODEN MOETEN VERKLAREN" een bericht waarbij de joden verplicht waren aangifte te doen van al hun goederen. Deze aangifte, ingevuld op het vereiste formulier, moest ingediend worden bij "Het bureel voor aangifte van Joodsch eigendom te Brussel, Leuvensche steenweg 1" (30).

Het gevaar was niet denkbeeldig dat de zaak onder sekwester zou geplaatst worden. Bekend met de Italiaanse ambassade liet Gilbert NATAN een bericht aanbrengen met de melding : "*Sous la haute protection de l'Ambassade d'Italie*".

Het verloop van zaken werd opnieuw bemoeilijkt, op 29 april 1941, toen het handelspand openbaar verkocht werd (31). De nieuwe eigenaar, Marcel HOOGHE, verhuurde de zaak verder aan de "Magasins Réunis".

Het echtpaar Gilbert NATAN en Marcelle FRIBOURG, die tot dan hun privéwoning hadden op nr. 11 Marie-Joséplein, zagen het groeiend gevaar van de situatie in (32). Zo kon het verder niet. Eind 1941 nog, doken zij onder in het Brusselse. De resterende oorlogsjaren runde een vertrouwenspersoon de zaak.

Bevrijding en herstel (1946-1972)

WE ZIJN ZE KWIJT titelde de Zeewacht op 16 september 1944.

Meteen werd de zaak opnieuw de "Ville de Londres" maar bleef echter nog in de Adolf Buylstraat gevestigd tot op zaterdag 7 december 1946 (33).

De laatste verhuis van de "Ville de Londres" greep plaats in de week van 8 op 15 december 1946 (34). Bij de opening van de zaak in eigen pand, op de hoek van het Wapenplein met de Adolf Buylstraat, heerste er een reuze feeststemming (34).

"De Ville de Londres" scheerde opnieuw hoge toppen en werd in een minimum van tijd opnieuw nr. 1 in de textielsector te Oostende. Het reuze aanbod van de zaak richtte zich voornamelijk tot de naaisters, de kommunikanten, de trouwlustigen en de huisvrouw. Zij vormden de basis van het klantenbestand.

In de Zeewacht van 24 december 1948 kondigde de "Ville de Londres" een uitzonderlijke aktie aan bij gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan (35).

Het zakenleven verliep opperbest tot... op zaterdagochtend 1 februari 1953.

Nog de week voordien, op 23 januari, huldigde de zaak Madeleine HUBRECHTS, voor haar trouwe en vele jaren dienst aan en in de "Ville de Londres" (36).

Het zeewater overspoelde met ijselijk geweld de volledige Oostendse middenstad. De "Ville de Londres" stond 60 cm. onder water. Aanzienlijk was de schade en het verlies was moeilijk in te schatten.

Gilbert NATAN had echter groter geweld doorstaan. En reeds op 13 februari 1953 verscheen volgende publiciteit : "Na de overstromingen. Al de getroffen koopwaren zijn ontsmet en worden verkocht met 50 tot 60 % vermindering. In de magazijnen Ville de Londres" (37).

Na korte tijd hernam de zaak haar normale gang. Zowel in de jaren vijftig als gedurende de Golden Sixties stond de "Ville de Londres" aan de spits van het handelsgebeuren te Oostende.

Op 8 juli 1968 overleed Rachel, Robertine BLOCH te Brussel, wat meteen het eindpunt zet achter de pioniersgeneratie (38).

Door het afsterven moest de nalatenschap verdeeld worden. Nr. 1 Adolf Buylstraat werd destijds aan de families VAN CAILLIE uit Oostende en Brugge verkocht. Met de kopende partij werd een huurkontraakt van beperkte duur afgesloten.

Van nu af aan werden voorbereidingen getroffen om de zaak in alle stilte af te bouwen.

Het mag ons dan ook niet verwonderen toen de Zeewacht van 30 juni 1972 ons meldde : "VILLE DE LONDRES. WEGENS VOLLEDIGE STOPZETTING VAN BEDRIJF. NA 75 JAAR UITBATING. TOTALE UITVERKOOP. VANAF ZATERDAG 1 JULI 1972" (39). Ook in dit nummer van de Zeewacht verscheen een interview met de heer Gilbert NATAN (39).

Voor de "Ville de Londres" was zaterdag 7 oktober 1972 de laatste dag (40).

Bij het dichtgaan van deze zaak verloor de lokale handel één van haar verdienstelijkste vertegenwoordigers. Gilbert NATAN, op onberispelijke wijze bijgestaan door zijn echtgenote Marcelle FRIBOURG, liet ons een beeld na van een diep menselijke persoon die talentvol zijn beste krachten wist in te zetten voor zijn onderneming, voor zijn mensen en ten dienste van het algemeen welzijn.

BRONNEN

1. - Car. 9-18-19/01/1902.
2. - AC. Stracké. - 1897 - p. 151.
3. - EO. 84 - 14/07/1898.
4. - EO. 119 - 17/10/1899 & Car. 154 - 17/10/1899.
° Ost 12/10/1899 - Israël NATAN - fils de
Nissim x Rachel BLOCH.
5. - EO. 99 -02/09/1900 & Car. 126 - 02/09/1900.
° Ost 29/08/1900 - Léon NATAN - fils de
Nissim x Rachel BLOCH.
6. - EO. 99 - 05/09/1901 & Car. 136 - 07/09/1901.
7. - EO. 118 - 20/10/1901.
8. - EO. 6 - 16/01/1902.
9. - EO. 69 - 15/06/1902.
10. - Car. 27 - 26/02/1903 en AC. Stracké - 1902- p. 125.
- 11-14-15. - Car. 69 - 10/06/1906.
- 12-13. - Car. 46 - 19/04/1906.
16. - Car. 160 - 01/11/1906.
17. - Car. 264 - 21/11/1907.
18. - Car. 151 - 11/10/1906.
19. - EO. 87 - 01/11/1911 & Car. 152 - 05/11/1911.
+ Ost. 28/0/1911 - Clémence DUCLOS - rentière -
° Ost. 19/11/1828. vve d'Auguste
VAN ISEGHEM - banquier.
20. - not. Fr. VAN CAILLIE - VC. - akte 119 - 27/12/1911
- 20a. - Car. 174 - 28/12/1911.
21. - Car. 6 - 16/01/1912.
Fotoboek A. VAN CAILLIE - Deel I - foto 73.
22. - Car. 124 - 03/09/1912.
23. - EO. 88 - 15/11/1922.
24. - Ann. Rotary Club Oostende.
25. - ZW. 46 - 12/11/1927.
- 25a. - ZW. 26 - 30/06/1972.
26. - Ann. Rotary Club Oostende.
27. - Duinengalm 27 - 05/07/1940.
28. - Tel. gids - 1939.
Hotel des Fleurs - VINCENT - tel. 723.30.
29. - ZW 21. - 06/07/1940.
30. - Panne Strand 27 - 05/07/1941.
31. - Panne Strand 15 - 12/04/1941 & PS. 17 - 26/04/1941.
Duinengalm 15 - 12/04/1941.
32. - AC. Elleboudt - 1932.
33. - Courrier du Littoral 49 - 08/12/1946.
34. - ZW. 48 - 29/11/1946 & ZW. 49 - 06/12/1946.
35. - ZW. 52 - 24/12/1948.
36. - ZW. 4 - 23/01/1953.
37. - ZW. 7 - 13/02/1953.
38. - ZW. 29 - 18/07/1969.
39. - ZW. 26 - 30/06/1972.
40. - ZW. 39 - 06/10/1972.

Legende : Car. Carillon
 AC. Annuaire Commercial...
 EO. Echo d'Ostende
 ZW. Zeewacht

- 1959 -

Gilbert NATAN
tussen Burgemeester PIERS en Schepen DE KINDER

OSTENDE. — Estacade : La Pêche aux Sardines

Magasins de Nouveautés - A LA VILLE DE LONDRES - Raffaële Natan, Ostende

Publiciteitskaart van "A la Ville de Londres"

Op de achterzijde staat "Soieries - Lainages - Doublures -
Cotons - Dentelles - Gazes - Rubans - Ceintures -
Merceries, etc., etc.

door Raymond VANCRAEYNEST

J.N. PASQUINI in zijn boek "Histoire de la ville d'Ostende et du Port", wijdt welgeteld 37 regels op de bladzijden 340 tot 42 aan de periode 1815-1830, door hem genoemd "Ostende sous la domination hollandaise". Wat hij schrijft is bovendien zeer tendentieus. Ik hoop daarop terug te komen in een volgende bijdrage.

Wat de scheepvaart aangaat : over de koopvaardij gewaagt hij met geen woord en over de visserij vermeldt hij één zin : "La pêcheerie replit peu à peu, et en 1830 le port comptait trentecinq bateaux". In voetnota voegt hij er nog aan toe dat er nu (in 1842) 106 zijn. Hij geeft geen bron aan waaruit hij die cijfers heeft opgediept.

Eerder toevallig - want men weet nooit als men een bundel naziet wat men er precies gaat in aantreffen - vond ik een brief van 13 juli 1820 (1), die uitging van het College van Burgemeester en Schepenen van Oostende. Hij was ondertekend door de toenmalige burgemeester Charles DELMOTTE en door de stadssecretaris DURDU. Hij was gericht aan de gouverneur van West-Vlaanderen die toen Baron Joseph DE LOEN D'ESCHEDE was. Deze was de eerste gouverneur die onder het gezag van Willem I de provincie West-Vlaanderen bestuurd van 5 oktober 1815 tot 26 december 1820 (2).

De brief van het Oostends stadsbestuur was een antwoord op een schrijven van de gouverneur van 23 juni 1820 waarin hij naar inlichtingen had gevraagd over het aantal zeeschepen die eigendom waren van handelaars van onze stad. Uit dat antwoord vernemen we dat er 58 zeeschepen toebehoorden aan reders van Oostende. Daarin waren niet begrepen 40 doggers en korvers die de kabeljauwvisserij bedreven in de Noordzee en de IJslandse wateren en evenmin de 20 kleine schepen, schuiten genoemd, die op verse vis vaarden.

We mogen aannemen dat deze cijfers vrij juist zijn. Charles DELMOTTE was trouwens ook voorzitter van de Handelskamer van Oostende die toen nog een officiële instelling was, zoals dat op heden nog geval is in Frankrijk.

Men kan alleen betreuren dat het antwoord van het stadsbestuur niet meer gedetailleerd is en de namen van de eigenaars, de namen van de schepen en hun afmetingen niet opgeeft, maar de gouverneur had het ook niet gevraagd.

- (1) Rijksarchief Brugge. West-Vlaanderen, Modern archief 2e reeks, bundel 717.
- (2) DE SMET Jos. Van Departement tot Provincie, in : West-Vlaanderen o.l.v. Antoon VIAENE, 1958, p. 120.

VERBETERING

Op p. 95/85, laatste alinea van het artikel "Franse verordeningen in niet mis te verstane bewoordingen" staat te lezen Louis RIDOU waar het moet zijn Louis RIDOU.

J.P.F.

**100 JAAR AANWEZIGHEID VAN DE
DOCHTERS DER LIEFDE IN OOSTENDE
1895-1995**

door Jeannot VANHOENACKERS
dochter der Liefde

A. STICHTING

Mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, toebehorend aan één van de meest achtbare families van Oostende, wilde, naar het verlangen uitgedrukt door haar nicht juffrouw DEVAUX, wiens erfgename zij was, om de armen en ziekenzorg in de stad waar te nemen, zich de medewerking van de Dochters der Liefde verzekeren.

In de loop van 1895 werd een overeenkomst gesloten met de Dochters der Liefde; ze verbond zich een kapitaal te storten (60.000 Fr), waarvan de interesten moesten dienen voor het onderhoud van drie Dochters der Liefde. Ze nam ook op zich al de bijkomende onkosten, o.a. meubilering, linnen, verbouwing, enz. Een voorlopige woonst werd aan de Dochters der Liefde bezorgd in afwachting dat de Voorzienigheid hun een andere toewees....

Op maandag 8 april 1895 kwamen de drie eerste Dochters der Liefde aan, in een huurwoning, in de Kapucijnenstraat, 14 te Oostende. Het waren : Zr. Alida DE STOOP (Zr Servante)
Zr. Flavie DE MEESE (Zr Vincent)
Zr. Agnes MICHIELS (Zr Louise)

Het huis zou de naam dragen : Sint Vincentius-dispensarium.

B. WERKEN - GEBEURTENISSEN 1895-1914

April 1895

Er werd overgegaan tot het "armenbezoek" in de wijken.

October 1895

Een nieuwe zuster werd aangeworven onder dezelfde voorwaarden als de drie andere Dochters der Liefde.

November 1895

De "soepbedeling" komt tot stand, die kon bestaan door enkele giften en door de verkoop van "bonnetjes". Sedert dien werd de 4de zuster de keukenzuster, die dit werk onder haar hoede nam.

September 1896

Zr. DE STOOP werd vervangen door Zr. Romania DELVOYE.

October 1896

Naast het druk bezocht dispensarium, begon men met de "ziekenzorg aan huis" - met bezoeken tussen 15 en 20 u.

Juni 1897

Zr. DE MEESE werd gevraagd om 20 zieke kinderen van het Sanatorium Delcroix, toen gelegen in de Sportstraat, te verzorgen. Dit werk zal voortaan een heel afzonderlijk werk worden. De inwoning van de Zusters aldaar kwam tot stand in 1899.

15 juni 1899

De huidige woonst van de Dochters der Liefde, Langestraat, 83 werd door mevrouw Zoë CARBON-GODDYN aangekocht voor 58.000 Fr en verder ingericht voor de communiteit. De verhuis gaf de Dochters der Liefde de gelegenheid tot nieuw apostolaat en ruimere dienstbaarheid.

Ondertussen werden de zusters talrijker. Zr. Guillemine CUPERS (Zr. Charlotte), kwam Zr. DE MEESE vervangen voor het armenbezoek en het dispensarium.

September - oktober 1899

Zr. Jeanne MELIS (Zr. Pauline) en Zr. Marie HOLSTER (Zr. Antoinette) komen toe.

September 1899

Op aanvraag van E.H. Deken DECANNIERE, solliciteerde de Marine Aalmoezenier, Pastoor PIJPE, bij de Dochters der Liefde, om het in duigen vallend werk "La Germaine" (vooraf beheerd door de Arme Klaren, wonende in de Maria-Hofstraat, vervolgens door de Zusters van de H. Jozef en de juffrouwen SCHOONJANS) over te nemen en er zich mee te gelasten.

Twee Dochters der Liefde, met "brévet ménager" kwamen om zich met de huishoudschool en de werkplaats bezig te houden, die tot doel had de "vissersmeisjes" op te voeden tot volwaardige huisvrouwen.

15 oktober 1899

In de toenmalige bijgebouwen van het huis, werd de opening gehouden van de, in de volksmond genoemde, "Kokschool". Een patronaat, dat 's zondags verzet en ontspanning bood aan de vissersmeisjes en de jeugd uit de buurt, werd gecreëerd. Het kreeg weldra de naam "les Germaines".

1900

Om te voorzien in de uitgaven van het dispensarium, heeft mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, bij de Communiteit, 10.000 Fr gedeponneerd, waarvan de intresten moeten dienen om een gediensstige geneesheer aan te werven, die drie gratis raadplegingen per week wilde houden.

Verder werd het werk staande gehouden door menige liefdadige giften.

Gedurende het seizoen werd er in de St Jozefskerk en in de SS Petrus en Pauluskerk door de Dochters der Liefde een omhaling gehouden ten voordele van de armen en zieken. Er werd ook, voor

het zelfde doel, een liefdadigheidssermoen gehouden bij de Paters Dominikanen.

1903

Er werd begonnen met de bouw van de gesubsidieerde huishoudschool, gelegen tussen het woonhuis van de Dochters der Liefde en het gehuurd huis in de Cirkelstraat waar het dispensarium nu onderdak had. De bouw werd bekostigd door dhr. Paul CARBON, zoon van mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, voor de som van 10.865,50 Fr.

1904

Het werk van de Arme Kerken, bestuurd door mevr. Zoë CARBON-GODDYN, kwam bij haar afsterven (1904) in handen van de Dochters van Liefde. Dit werk had tot doel kerkgewaden, linnen en gewijde vazen te bezorgen aan minder begoede parochies en de missionarissen aan kerkbenodigdheden te helpen. Om de week kwam een aantal dames bijeen om een manuele of materiële medewerking te verlenen en per gelegenheid ook financiële hulp. Dit werk hield tot W.O. II stand.

1905

Op aanvraag van dhr. Paul CARBON trok Pastoor PIJPE zich uit het werk "La Germaine" terug. Dhr. CARBON gelaste zich de school ter harte te nemen en ze voortaan financieel bij te staan voor de 3/5 van de uitgaven, t.t.z. : vernieuwingen, onkosten en materiaal. De overige 2/5 werd door de Staat aangevuld.

1905

In aandenken aan zijn moeder betaalt dhr Paul CARBON de 3de Zuster der Armen. Mevr. CARBON had speciaal de parochie Sint Antonius van de Vuurtorenwijk behartigd voor dewelke zij kerk en scholen had laten bouwen. De zuster nam op die parochie armenbezoek en thuisverzorging waar.

1906

De Mariale beweging "Kinderen van Maria" kwam tot stand. Tot op vandaag komen de nu nog geassocieerde leden, ongeveer een twintigtal, in vriendenkring bijeen, waar de gebedstone niet wordt vergeten !

1895-1914

Het was voor Oostende volop de periode van "la belle époque" met het schrijnend contrast van uitbundige luxe en weelde bij de vele bezoekers van de Europese aristocratie...en het erbarmelijk lot van de vissersbevolking, dupe van grillige seizoenen en een beroep zonder verzekerde welvaart.

Het visserskwartier en de aanpalende havensteegjes, met mufte kamertjes en verlaten zieken, waar ongekende ellende en armoede heersten, waren het geliefkoosd domein van de Dochters der Liefde. De Langestraat met zijn vele diensten, de Cirkelstraat met zijn dispensarium, waren een baken waar iedere arme, minbedeelde of zoekende mens, uit gelijk welke uithoek van de stad, ten alle ure van dag en nacht, met zijn nood terecht kon, en welkom was !!!

Het reeds ingeburgerd silhouet met de "cornette" van de Dochters der Liefde was alom gekend geraakt en kreeg de naam van de "Grijze Zusters", zinspelend op de grijs-blauwe kledij. In het sappig Oostends dialect, kon iedereen, toenterijd, oud en jong uit de achterbuurten en steegjes..op de trap...op de vismarkt...langs de kaaie....de "me-seûrs" van de "gri-ieze nunn'n", zonder moeite thuiswijken.....

C. 1914 - 1940

8 april 1915

Op deze datum had de eigenares van nr. 87, Langestraat, juffrouw HUYGE, in haar testament gestipuleerd dat haar woonst moest verkocht worden, voor 20.000 Fr aan de Dochters der Liefde en gebruikt worden voor goede werken. Het huis werd met fondsen gelegateerd aan E.H. Deken CAMERLINCK, op voorwaarde dat er twee weesjes "Pro Deo" werden opgevoed. Hij werd er eveneens mee belast een jaardienst te houden.

Over het huis kon slechts in 1919 beschikt worden.

23 oktober 1915

Zr. DELVOYE ging in de Vrede van de Heer heen, nadat zij de 9 eerste oorlogsweesjes had aangenomen - 6 meisjes en 3 jongens. Het waren de eerste kinderen van het weeshuis Sinte Martha. De bevolking van het weeshuis liep, gedurende de oorlog, rap op tot 68. Men huisde in enge omstandigheden in het huis van de Dochters der Liefde. 's Avonds sliep men in de kelders wegens plaatsgebrek en oorlogsgevaar.

In die tijd van algemene beperking was het gewaagd zo'n caritatief werk aan te vatten ! De ravitaillering - het voedsel - kledij - verwarming - was in die tijd uiterst problematisch. Om aan het nodige te geraken waren er strategische plannen nodig. Zr. MICHIELS, de legendarische Zr. Louise, wist er alles over te vertellen. In weer en wind, bij vrieskou en storm, oorlogsgevaar en uitgangsverbod trotserend, trok zij met haar karretje naar de fabriek van Zandvoorde. Tussen de afgedankte cokes waren er altijd "sintels", die ze rapen kon om de stookvoorraad bij de weesjes aan te vullen. Geen moeite was te veel voor haar lievelingen...ze zouden het warm hebben !

Na de wapenstilstand

De 11 jongetjes van het huis werden geplaatst in het weeshuis Sint Vincentius Ferrier te Oostende.

1919

De meisjes betrokken de woonst van juffrouw HUYGE, welke door haar zelf werd ingericht. Het kon 50 kinderen huizen. Het werd verbonden met het huis van de Dochters der Liefde door een gang gemaakt, achter het omsloten huis, tussen de twee woonsten.

In hetzelfde jaar hernam dhr. Paul CARBON zijn gift van 20.000 Fr aan de Gemeente voor het salaris van de Zuster die op de parochie van Sint Antonius het armen- en ziekenbezoek waarnam.

Het dispensarium bleef een van de voornaamste werken, was goed uitgerust en weldadig voor gans de stad. Elke dag waren er in het

dispensarium een 70-tal verzorgingen, zonder de verzorgingen aan huis te rekenen.

Drie geneesheren verschaften raadplegingen en een oogspecialist kwam om de week, de donderdag, tussen 7 en 8 uur 's morgens.

De oorlog was voorbij

Maar het hele werk van de kinderopvang bleef zonder vast inkomen. De Gravin Douarière Louis DE HEMPTINNE (1865-1957), die regelmatig te Oostende vertoefde kwam op de vooravond van een Sinterklaasfeest de weeskinderen begiftigen met snoep- en speelgoed. De edele dame werd op de hoogte gebracht van de bestaande financiële moeilijkheden. Het duurde niet lang of ze verzamelde fondsen, zorgde voor materiële verbeteringen, voorzag in de kledij van de kinderen. Kortom, in weinig tijd nam ze dit caritatief werk ter harte en maakte van het huis, door toedoen en medewerking van de Dochters der Liefde, een kinder-te-huis. Het werd l'Abri Marie Elisabeth genoemd.

De kinderen liepen school in de Sint Sebastiaanstraat.

Reeds lang wensten de Dochters der Liefde het huis van hun gebuur in de Cirkelstraat te bezitten, maar de prijs ervoor liep te hoog op. In moeilijkheden geraakt ten gevolge van de oorlog kwam de eigenaar zelf zijn huis te koop aanbieden voor de som van 15.000 Fr. De Zusters aanvaardden de voorwaarden van het aanbod. Maar acht dagen later kwamen twee bejaarde juffrouwen voorstellen om de som van het huis te betalen op voorwaarde dat ze beiden "kost en inwoon" zouden krijgen tot aan hun dood. Na acht dagen stierf één van de juffrouwen. De tweede werd op het verdiep van het dispensarium gehuisvest. Eén van de oudste meisjes uit het kindertehuis kwam des nachts bij haar logeren.

Juni 1921

De beweging van de "Christene Moeders" komt tot stand. Ieder maandagnamiddag kwamen zij bijeen, gevolgd door een gebedstonde in de kapel van de Dochters der Liefde.

Rond die zelfde periode kwamen de oudsten van het kindertehuis bijeen voor een "studiekring".

Na 25 jaar aanwezigheid der Dochters van Liefde te Oostende luidde de balans :

- op het atelier waren er 86 meisjes werkzaam
- de Vrije Huishoudschool voor vissersmeisjes telde honderd en meer leerlingen
- Het patronaat "Les Germaines" telde 170 leden
- De "Kinderen van Maria" kende een 20-tal leden
- Het kindertehuis herbergde 25 kinderen
- Er waren 15 "Christene Moeders".

1928

De Huishoudschool wordt herbouwd naar de normen en de eisen van de tijd. Alles wordt begiftigd door dhr. Paul CARBON. Een gedenkplaat ter herinnering aan hun weldoener werd door de Ste Germanaschool opgericht in de gangen van het schoolcomplex. Het is een blijvend aandenken aan zijn liefdadigheid voor dit opvoedkundig werk dat hij heel zijn leven behartigd heeft "God ter ere !

De Oostendse jeugd ten bate !"

10 april 1932

Vijf Dochters der Liefde verlaten de Langestraat om zich voortaan te vestigen op de Visserskaai, om de aanpalende Lagere Meisjesschool, gelegen op het Vissersplein, aan dewelke reeds enkele klaszusters verbonden waren, volledig over te nemen. Het wordt de "Vincentius Lagere Meisjesschool".

De meisjes van het kindertehuis - althans de jongsten uit de groep - krijgen er voortaan onderwijs.

Langs de Visserskaai kwam een kinderoord tot stand met een kribbe "dag- en nachtverblijf".

1934

Afsterven van juffrouw Amelie JEAN (genoemd Emilie).

1935

De Sinte Germanaschool uit de Cirkelstraat wordt "De Vrije Huishoudschool" met drie professionele leerjaren.

1936

Juffrouw Amelie JEAN begiftigde in haar testament de Dekenij met een huis. Het wordt een "Opvang Tehuis" tot "Bescherming van het Jonge Meisje". Door bepaalde omstandigheden komt het tot stand in de Kapucijnenstraat, 5. Het werk wordt toevertrouwd aan de Dochters der Liefde. Geleidelijk verviel de opvang en dames en juffrouwen kwamen er zich vestigen. Het werd Home "Emilie Jean".

In de loop van de jaren 80 wordt de Home verplaatst naar een nieuwbouw in de Langestraat, 81. Geleidelijk aan onttrokken de Dochters der Liefde zich voor hulp- en dienstbetoon wanneer de Home werd beheerd door lekenpersoneel.

In de loop van 1993 kwam "Home Castel" in handen van de Christelijke Mutualiteiten.

1937

Bouw van de voorkant van het kindertehuis, Langestraat, 87. Het huis wordt van meer comfort voorzien.

1939

Afsterven van dhr. Paul CARBON (1860-1939).

(wordt vervolgd)

KUNST IN HET CASINO-KURSAAL 1952-1994

door Norbert HOSTYN

In een aantal bijdragen behandelde ons lid André VANDENAUWEELE (+) de grote lijnen in de spektakelprogrammatie in het Casino-Kursaal vanaf de heropening van de nieuwbouw in 1952 (De Plate 84/119, 152, 179).

Ter aanvulling hierbij een overzicht van de tentoonstellingen die er plaats vonden, evenwel tot en met 1994.

1952

De vrouw in de kunst (openingstentoonstelling nieuw Kursaal)

1955

Ensor-Spilliaert-Permeke en de Oostendse schilderkunst
Herdenkingstentoonstelling dichter Emile Verhaeren

1956

Emile Bulcke (Burgemeesterportretten)
"Kunst van onze tijd". Verzameling G. Van Geluwe
Jonge Kongolese schilderkunst. Kunstacademie van Elisabethstad

1958

Nicole Lacombe en Willy Vanhuysse
Louis Clesse

1960

Kunstenaars uit Verviers
Eve
Hedendaagse abstracte Italiaanse kunst

1961

Edgard Scauftaire
Jannis Spyropoulos

1962

De Serigrafie
Jan Burssens
Painting Doctors
Kunstambachten uit Duitsland
Hongaarse volkskunst
Jean Milo
Albert Neuhuys

1963

Jean Stevo
Marthe Velle
Anne Dubois
Kunstenaars uit Newlyn
Robert Geenens
Door Gevaert
Armand Vanderlick
Yves Rhaye
Willem Van Aerden

1964

Jose Picon
Fernand Heuze
Voslinskaia
Marcel Verdren
Willequet
Elisabeth Geurden
E. Mackowiak
Etienne Elias
Ferd. Decock

2de Europaprijs voor Schilderkunst van de stad Oostende
Oostende in de kunst

1965

Fotografie in functie van het decoratief paneel

1968

Groep 68 (Maurice Boel, Willy Bosschem, Jacky De Maeyer, Charles Drybergh, Gerard Holmens, Mark Pannek, Nadine Van Lierde, Jef Van Tuerenhout)

1970

Mia Deprez
Paul Klein
De Barros

1971

"Konfrontatie"
Félicien Rops
Coll'Art (collages van
kunstenaars)

1972

Luc Pérot
Jan De Clerck
Charles Delport
Marce Abel

1973

Oosterlynck

1974

Yves Rhayé
Grafisch oeuvre van James Ensor
Jef Van Tuerenhout

1975

Gustaaf Sorel
Vasarely
Roland Devolder
Sanders
Andy Allemeersch
Cyr Frimaut
100 jaar Kursaal

1976

100 zelfportretten
André Sorel
Jan Cox
René Delannoy
Harald Cousins
Henry Roland
Roland Devolder-M. Leenknecht-H. Minnebo

1977

Georges Mathieu
Nicolai
Paul De Cocker
Yves Billet
Colette Bitker

1979

Maurice Boel (retrospectieve)

1980

Leonor Fini
Bogaert
Ivette Maervoet
Martin Wallaert
Christian Silvain

1981

Charles Delporte
Begga D'Haese

1982

Marc Debattice
Andre Servais
Dirk Michiels
Anto Diez
Andy Allemeersch
Micheline Beddeleem
Vic Dekeersgieter
Charles Delporte

Salvator Dali (verkoopstentoonstelling grafiek)
Claude Manesse
Europaprijs voor Schilderkunst van de Stad Oostende 1982

1983
Groepsalon Kunstforum 83
(voornamelijk Oostendse kunstenaars)
Georges Wesche
Picasso (grafiek)
Paul Maudy
Marie-Louise Cools & Bob Van de Waeyer

1985
Hulde aan James Ensor
Regnier De Herde
Hubert Minnebot
Theo Van Rintel
Pros Compaert
Latemse School

1986
Yves Rhayé
Jef Wauters
Roland Devolder
Ku(n)stbeeld nu

1987
Cartoons Ian & Gal
Jazz Art : Jan Burssens, Paul Van Gysegheem, Camiel van Breedam,
Cel Overberge, Martin Wallaert

1988
Ku(n)stbeeld nu
Dees Debruyne
Wilfried Hofmeister
Willy Decler
Felicien Rops

1989
Cyr Frimaut
Sculpturen van Dali
Paul Delvaux
De "Gouden Eeuw" in Nederland (verkoopstentoonstelling)
Realms of Light (Peter Miller, Dominic Welby, Caroline Palmer,
David Pizzanelli; holografie)

1990
Martin Wallaert
G. Librecht
Irene Duriez
Russische schilders
Regnier De Herde
Mia Moreaux
Emiel Deblock
Hans Fohan
Europaprijs voor schilderkunst

1991
Filip Philippe
World Master Exhibit.
Marcel Taton
Hans Fohan
Jef Wauters
La Pipe
B. Masson
G. Wolfaert
Jas
Salon Galerijen De
Pypere en Seghers

1992
Easter in Ostend
Roger Van Belleghem
Marcel Taton
Crombe
Hans Fohan
Wolfaert
Masson
Theo Van Rintel

1993
Easter in Ostend
Irene Duriez
Kari Bert & G. Deleger

1994

Easter in Ostend 3

Christian Silvain

Made in Belgium. Moderne Belgische kunst

De vrouw in de kunst 1850 - nu (verkoopstentoonstelling Galeriers Segers en Depypere)

World Logo Biennial

Onbekende data :

Medard Tytgat

Octave Landuyt

Beelden uit Afrika (H. Goldstein en J. Mulders)

Hedendaagse Amerikaanse Schilder en Beeldhouwkunst

Wat valt op ?

- de meeste grote tentoonstellingen, het predicaat "prestige"-tentoonstelling waardig vallen in de beginjaren : "'Vrouw in de kunst - Ensor, Spilliaert, Permeke - Kunst van onze tijd - Abstracte Italiaanse Kunst....".

Het betrof telkens weinig risicovolle manifestaties : ofwel rond een gegarandeerd succesvol thema, ofwel qua inhoud meer actuele tentoonstellingspakketten die dan echter in hun geheel van elders werden overgenomen

Toch werd duidelijk een zeker niveau betracht.

- Een hoogtepunt was zeker "Europa 1900" in 1967 : een van de allereerste manifestaties die bijdroegen tot de herwaardering van de kunst van de "Belle-Epoque", vooral de art-nouveau.

Pikant detail : nog geen jaar na deze tentoonstelling besloot het Oostends stadsbestuur de "Stenen Bank" van architect HANKAR in de Koninginnelaan, het art-nouveaumontument bij uitstek in onze stad, te slopen...er waren weer 2 parkeerplaatsen gewonnen nietwaar.

- Veel authentiek talent uit eigen stad en streek kreeg tentoonstellingskansen in het Kursaal. Het Kursaal vervulde daarin een culturele rol die in het Museum voor Schone Kunsten voor een groot deel ontbrak.
- De kentering kwam vanaf de jaren '80. Het puur commercieel aspect ging overheersen (bv. Grafie van Dali in 1982). Ook in het aanbod van hedendaagse kunstenaars is een verminderde kieskeurigheid waar te nemen.

De Duitsers hebben van de laatste dagen van het jaar gebruik gemaakt om...boeten in te palmen, voornamelijk bij de herbergiers, die sterke dranken verkopen. De accijsbedienden, van den ouden vervlogen tijd van het Vergunningsrecht, hadden bij de rooversbende van Wilhelm II nuttige lessen kunnen opdoen. Zoo kwamen, dezer dagen, in het koffijhuis Sint Sebastiaan, in de Sint Sebastiaanstraat, twee Duitse matrozen binnen. Zij hadden eene flesch met genever mede en vroegen twee druppelglazen. Zij dronken de flesch ledig en...gerochten dronken. Eenige uren later werd eene boet van 200 mark (250 frank) toegepast aan den persoon, die, in afwezigheid van den heer P. SEYNAEVE, het koffijhuis in kwestie openhoudt. Gister, tegen den avond, kwam een matroos de herberg binnen van den heer Albert DEVOS, Wittenonnenstraat : hij kloeg van buikpijn en vroeg "schnaps". Er werd hem geantwoord door de zuster van den herbergier dat er geen "schnaps" in huis was. Daar hij bleef voortklagen, werd hem, uit medelijden, een halvetje "menthe" uitgeschonken. Men weigerde alle geld. Toen het halvetje uit was, zei de matroos : morgen naar de Kommandantur ! Heden morgen mocht de gefopte herbergier 50 frank betalen !

Een ander herbergier van de Wittenonnenstraat mocht 25 frank afspinnen, (men vroeg hem eerst een bankje van 100) omdat men ten zijnent genever had gevonden. Nog een ander kreeg 75 frank boet omdat hij zijne herberg eenige dagen gesloten en daarna terug geopend had.

M. August PEDE, handelaar in sterke dranken, Ooststraat, werd gestraft met eene boet van 500 mark (625 frank) omdat hij eene flesch genever had verkocht aan eene vrouw. Dank zij de tusschenkomst van M. Aug. STRACKE, gewezen gasthofhouder van het "Hotel d'Allemagne" werd de boet verminderd op 100 mark !

En zo zijn er bij tientallen gevallen.

Gister en heden werden, in stad, nog verscheidene wijnkelders geplunderd, o.a. in het n° 52 van den Thouroutschensteenweg, bij M. Aug. PEDE voornoemd, waar de Duitsers 12 vaten wijn uithaalden, bij M. Jul. DESWAEF, kruidenier, Weststraat, enz. De Duitsers geven overal rekwisitiebons - maar wie zal dit alles betalen ?

* * *

Heden overleed in het Hospitaal, tengevolge van kwetsuren door shrapnellerscherven te Middelkerke bekomen, de genaamde Theodoor VANDEN BUSSCHE, geboren te Middelkerke den 26 Februari 1848, gehuisvest te Westende, echtgenoot van Marie DESAEVER. Hij was in stervensnood naar hier overgebracht geworden.

* * *

Deze morgen hebben de Duitsers het binnenste van het Museum Stracké (Mariakerke-dorp) in brand gestoken. Ook het dak werd afgerukt. 't Museum stond in den weg van hunne kanons. Men weet dat de kollekties van dit Museum in tijds in veilige haven werden gebracht.

Deze namiddag rond 3 ure verschikten de menschen door het hooren van verscheidene kanonschoten, die heel dicht bij de stad gelost waren. Ziehier wat er gebeurd was : rond 2 1/2 ure was het stoombootje, alhier op 19n dezer binnengekomen, uitgevaren achter zich een schietschijf (cible), van zoowat 8 meters doorsnede, trekkend. Dit schijf wordt in zee geankerd en de jonge artilleristen gebruiken het voor hunne schietoefeningen met de kanonnen van den Vuurtorenwijk en van de Northlaan.

Het schijnt dat we van tijd tot tijd dergelijke schietoefeningen zullen hebben.

Terwijl de artilleristen zich aldus oefenen, worden de vrijwilligers (snotneuzen van 15 tot 18 jaar), gedrild en leert men hen de parade marsch op den koer der kazerne of ook op de Zwijnenmarkt (Visschersplaats).

Deze namiddag om 4 ure werd in de HH. Petrus en Pauluskerk een lof gezongen voor de duitsche katholieke soldaten. Om 5 ure greep in deze kerk, ook een protestantschen dienst plaats.

Deze avond, rond 7 ure, zaten een 30tal duitsche officieren te smullen in de "Renommée", Langestraat, toen de wacht hen kwam verwittigen dat de gebeurlijke aankomst van eenen Engelschen bestuurbaren luchtbal aangekondigd was. Seffens werden al de lichten uitgedaan en poetsten de duitschers de plaat. Wat helen !

1915

Vrijdag 1e Januari -

NEGENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

De duitschers hebben den eersten dag van 't jaar niet willen laten voorbijgaan zonder ons op het hert te trappen : nadat deze morgen om 8 u., in de HH Petrus en Pauluskerk eene duitsche katholieke militaire mis had plaats gegrepen, moest dezelfde kerk om 10 ure nogmaals ter beschikking der duitschers gesteld worden voor eenen protestantschen dienst ! Nog geen 500 duitschers woonden deze dienst bij - men had dus heel gemakkelijk de dienst kunnen doen in de anglikaanse kerk ! Maar ja, menschen duivelen is maar eene wete !

Aan de statie hangt een Nieuwjaarswensch van Attila II, alias Wilhelm van Deutschland, en aan het "Hôtel de Gand" op de Groenselmarkt, eenen anderen Nieuwjaarswensch van hertog Albert van Wurtemberg, opperbevelhebber van het IVe leger.

De kap van 't groot gebouw van 't militair hospitaal is in de laatste dagen schier gansch afgebroken geworden.

Deze nacht werden uit eene weide van den melkboer Camiel DEFEVER op den Vuurtorenwijk, 2 achttienmaanders gestolen.

Zaterdag 2e Januari. -

TACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Hoegenaamd niets te melden tenzij 's namiddags schietoefeningen op het schietschijf. Kanongebulder nacht en dag.

Drie duitsche werklieden, gebezigd aan de werken in de duinen, 't vliegplein en den Groenendijk (Vuurtoren) verdrinken.

Deze week overleed te Gent, Mr Aloïs VERBEKE, nijveraar, oud-senator van het arrondissement Veurne-Diksmuide-Oostende.

* * *

Men weet dat sedert eenigen tijd de begraaving der te Oostende aan hunne wonden of aan ziekten bezweken duitsche soldaten, alsook, bij uitzondering, van enkele gesneuvelden aan 't front, plaats heeft den Dinsdag of den Vrijdag - of den dag volgende op een dezer dagen, wanneer dien dag eenen feestdag is.

De begrafenis geschiedt 's morgens om 10 1/2 ure - enkele malen had zij 's namiddags plaats. Wij gingen heden een dezer begravingen bijwonen.

De lijken worden uitgehaald uit de duivenschieting en de lijkstoet wordt als volgt samengesteld : een muziekkorps, een piket soldaten, de dragers van kronen, de lijkkisten (er waren er vandaag 10), de vrij zijnde overheden der regimenten van dewelke de gevallen deel mieken, afveerdigingen dezer regimenten en dan vrienden en kennissen. Onder het spelen van treurmarschen trekt de stoet kerkhofwaarts en rangschikt zich rond het perk, de begravingen der duitschers voorbehouden. De putten zijn gereed gemaakt, de lijkkisten worden nevens malkaar op de planken gelegd, het muziek speelt eene treurmarsch, een protestansche dominé leest de namen af der gesneuvelden, erbij voegend dat zij vielen als helden voor het vaderland. Daarna houdt hij eene lijkrede, aan het einde derwelke hij een gebed leest en de graven der protestanten zegent.

Nu is 't de beurt van den roomschkatholieken priester om eenige woorden te zeggen en de graven zijner geloofsgenoten te zegenen. Het muziek speelt een tweede treurmarsch, de officieren werpen een handvol aarde op de kisten en... alles is afgeloopen; terwijl het ordepiket naar de kazerne terugtrekt en de officieren in auto naar stad terugkeeren, doorloopen de overige soldaten de verschillende lanen van het "Friedehof", een bezoek brengend aan het graf van den eenen of den anderen kameraad.

Zondag 3e Januari. -

EENENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Aanhoudend kanongebulder gansch den dag. Hulptroupen en kannonnen worden naar Middelkerke gestuurd, trams met gekwetsten komen uit die richting af.

Maandag 4e Januari. -

TWEEENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Kanongebulder gansch den nacht, na 6 ure stopte het.

Verscheidene duizende mannen hulptroupen werden heden verwacht. Ten dien einde had men de bevolking van het Sas-Slijkens, van 't Hazegras en van de A. Pieterslaan en aanpalende straten verwittigd

dat bedden in overvloed, ter beschikking der soldaten moesten gesteld worden, 't Hazegras bleef vrij; het Sas werd vol gestoken met Duitschers, terwijl tegen den avond een groot getal "grijze vesten" zich kwamen nederzetten in de Veldstraat. Sterke benden soldaten worden Middelkerkewaarts gestuurd.

Sedert eenige dagen zijn bedienden van het gasgesticht wederom bezig met het gas voor de verwarming af te snijden. 't Schijnt dat de voorraad gas uitgeput geraakt. De Duitsche ingenieur, die sinds Kerstavond meester speelt in de cokefabriek, stuurde deze dagen eenen grooten Hollandschen lichter naar Zeebrugge om kolen. Van zoohaast deze aankomen, zullen de cokeovens terug ontstoken worden. Men rekent aldus binnen een 6 tal dagen nog eens gas in overvloed te hebben.

Terwijl de menschen zich moeten verhelpen met ongezuiverde petrololie of eene boegie, terwijl de gelukkige tappen, die nog een weinig zuivere petrol hebben, er zoo...gierig op zijn als op hun geld, verkwisten de Duitschers het gas in de huizen waar zij verblijven, met of zonder lichte kooien en ander vrouwvolk van slechts allooi !

Policieagenten doen thans de ronde bij de burgers om hen te berichten dat zij binnenkort, het bezoek van gemeentebedienden zullen ontvangen ten einde al de in de kelders voorhanden zijnde wijnen op te nemen.

* * *

Wie in Oostende kent er Achiël RONSE niet, *Achiël vaagt er zijn bien aan ?*

Nu, gister avond had Achiël *zijn bien gevaagd*...aan het policiereglement en kuierde hij na den zevenen langs de straat. Hij werd bij de kraag gestekt en moest zijn naam en adres opgeven. "Morgen ten 9 ure naar de Kommandantur !" werd hem toegesnuwd.

Achiël was deze morgen op post. Hij werd bij een Duitsche officier gebracht : " 'tais hier warm, zailde !" was zijn eerste woord. - "Haben sie gestern abend.." begon de officier - "'k Zaigge dat 't hier warm ais" ging Achiël voort, " en ik die zulke slechte schuen an me puetjes hên !" - "Was, was, was" klonk het, "heraus, heraus".

Achiël liet het hem geen tweemaal zeggen : rap als de wind vloog hij buiten, en...om eene *pynte* om den schrik af te spoelen !

Iedereen komt er in de Kommandantur zoo goedkoop niet van af, maar iedereen ook is geen *Achiël*...*vaagt er zijn bien aan !*

* * *

Verscheidene brievenbussen (borne-poste) werden heden door de Duitschers afgebroken en weggedaan.

Verscheidene watervliegtuigen kwamen heden toe, men zegt, om de schepen voor Nieupoort liggende, te bekampen.

DE GILLES VAN DE ZEE

Het bestuur van de GILLES van de zee even na de Tweede Wereldoorlog.

De Kinkhoorn op zijn best.

Emiel de Schepper aan het werk...

en met al het moois dat hij schiep.

Met dank aan
de heer en mevrouw
H. St. Martin-Deschepper

DE GILISSEN VAN DE ZEE

door J.B. DREESEN

Een van de mooiste folkloregroepen die Oostende ooit had waren de GILISSEN VAN DE ZEE. De eigenlijke naam van deze "maatschappij" - zoals men een vereniging destijds noemde - was "HELP MEE, 't ZAL WEL GAAN". Zo'n naam is niets voor de gewone omgangstaal en al vlug - door vergelijking met de GILLES DE BINCHE - werd de benaming GILISSEN VAN DE ZEE de meest gebruikelijke.

De vereniging werd opgericht in 1936 door de betreurde Jules GIONAORA, uitbater van het gekende koffiehuisje SANTA ROSA in de Kapellestraat tussen de Jozef II straat en het Paulusstraatje. Hijzelf is tijdens de tweede wereldoorlog omgekomen in een concentratiekamp. Samen met vier andere wakkere Oostendenaars stichtte hij de vereniging. Uit de doelstellingen van de kring noteren we het volgende :

- gezellige avonden inrichten voor de leden van de Kring
- reisjes laten ondernemen door de mensen van de Kring
- zich in de cultuur verrijken door het lied
- deelnemen aan schilderachtige stoeten waar die ook mochten plaats vinden.

De kring bestond uit de Gilissen, die een typisch kostuum droegen dat in het teken van de zee stond, en enkele vissers en vissersvrouwen in de vroegere kledij uit de visserijwereld. Het kostuum van de Gilissen was een unieke klederdracht, een meesterwerk van smaak, lokale kleur en pittigheid.

Elk lid sneed en naaide zijn eigen kostuum dat dan beschilderd werd door schildersbaas Emiel DESCHEPPER hierin geholpen in het beginstadium door Johan BAKS, van beroep ketelmaker. Na hun zware dagtaak bestond hun hobby erin met vaardige hand de kostumen te versieren met vissen en andere zeedieren. Ook ontwierpen zij voor elk van de leden "den DOS", dat waren de verzwaarde delen op borst en rug. Het waren echte meesterwerkjes. De voorkant werd steevast voorzien van het Oostends stadswapen waar na de oorlog het oorlogskruis werd bijgeschilderd.

De achterkant, daarentegen, verschilde telkens van tekening. Hierin werd een of andere vissoort weergegeven. Elk kostuum was voorzien van een waaierkraag in de Oostendse kleuren. Daarin werden zomaar eventjes 5 meter geelrood lint verwerkt waarvan elke meter in die tijd 5 fr kostte. Rond de heupen droeg elke Gilis een gordel met koperen belletjes die bij het gaan en het dansen aan het rinkelen gingen. Tevens hield elke Gilis een rieten mandje in de hand. Na de tweede wereldoorlog werd het gebruikelijk een model van een visserssloep mee te trekken.

De Gilissen droegen een hoofddekseel in de vorm van een vis of een ander zeedier. Deze hoofddekseels, sprankelend van lijn en kleur, waren artistieke kunstwerken, werden ontworpen, gemaakt en geschilderd door de folkloristische schilder Emiel DE SCHEPPER. Elk hoofddekseel woog tussen de 300 en 500 gram en het waren echte toonbeelden van geduld, vernuft en kunst.

De vereniging ging ervan uit dat in de Noordzee niet meer dan 50 soorten vis en andere zeedieren zwommen en dat er maar evenveel soorten hoofddekseis in de vereniging mochten toegelaten worden. Meer leden met een "viskop", dan de Noordzee wilde, konden dan ook niet aangenomen worden. Hierdoor bleef, buiten de vergezellende vissers en vissersvrouwen, het maximum van de Gilisleden beperkt tot 50.

Overal waar schilderachtige stoeten werden ingericht waren de Gilissen van de Zee van de partij en ze werden zeer op prijs gesteld door de inrichters van stoeten. Zij vormden een van de graagst geziene aantrekkelijkheden op bloemencorso's, cavalcaden en carnavalfeesten in eigen land en in de ons omringende buurlanden. Met vlag en eigen muziekkorps aan het hoofd trok de groep overal uit waar ze gevraagd werd. De vlag voert het wapen van Oostende en de tekst "De Gilissen der Zee Oostende" aan de bovenkant en "Help mee, 't zal wel gaan" aan de onderkant. Verder komen erop voor een Gilisfiguur in volledig uniform, een uitvarend vissersvaartuig, de estakade en de vuurtoren, en een uit het water opspringende vis.

De palmares van de Gilissen van de Zee is ruim en lang, zo leverden zij ondermeer prestaties in Rijsel, Kalles, Belle, Maubeuge, St Quentin, Toerkonje, Robaaïs, Kales, enz. in Frankrijk. Eigenbrakel, Brussel, Luik, Aalst, Kortrijk, Ieper, Sint Idesbald, Brugge, Blankenberge en nog veel meer andere plaatsen in eigen land.

Er heerste tucht bij de Gilissen van de Zee. Na elke uitstap werden de klompen opnieuw geschilderd en het was hen verboden van met hun hoofddekseis op een café binnen te treden. Ze droegen dan ook allemaal onder dat hoofddekseis een witlinnen kalotje. Verder was het hen verboden het Giliskostuum te dragen buiten een optreden in groepsverband.

Tussen de mensen die jarenlang in het bestuur fungeerden vernoemen we de voorzitter Charles DAVID en de andere bestuursleden Adriaan SWEETLOVE, Pierre VANDENHOUWEELE, Johan BAKS, Henri ST MARTIN en de onvolprezen vissentovenaar en -schilder Emiel DE SCHEPPER.

De Gilissen van de Zee hebben sedert hun oprichting verschillende lokalen gehad. Een ervan was het café van die naam op de hoek van de Torhoutsesteenweg en de Weeshuisstraat. In 1988 was het lokaal van wat toen nog overbleef van de Gilissen van de Zee in het Safierenhof in de Zandvoordestraat op de Konterdam. Het Safierenhof werd uitgebaat door de gekende Oostendse zangeres Lucy Loes die in feite de laatste secretaresse van de vereniging was.

Met de groter wordende ontspanningsmogelijkheden, de opkomst van de televisie en het toenemend autobezit waren er in het begin van de zestigerjaren de oorzaak van dat het met veel van dit soort verenigingen bergaf ging. De jeugd wilde niet meer mee. En zoals het met zoveel verenigingen gaat, het verlies door ontslag of overlijden van enkele stuwende krachten brengt meestal ook het einde van de vereniging mee. Ons Heemmuseum hangt vol met vlaggen van Oostendse verenigingen die in die periode de geest gaven. In de zeventigerjaren deden de aantredende voorzitter Urbain LUST en de secretaresse van de vereniging Lucy LOES nog een reeks pogingen om de vereniging terug wat leven in te blazen. Zo werd in 1988

(normaal had het 1986 moeten zijn) het 50-jarig bestaan van de vereniging gevierd. Maar daar bleef het bij.

Een van de laatste overblijvende stichtende leden, de heer Henri ST MARTIN en zijn echtgenote mevrouw DE SCHEPPER (dochter van de schepper van al de hoofddekseis van de Gilis), schonken aan De Plate een volledig kostuum van de Gilis van de Zee, met uitzondering van het hoofddekseis en de klompen. Voorwaar een prachtige aanwinst.

Wij hebben dan ook onmiddellijk een van onze mannequinpoppes aangekleed en die een plaats gegeven in de ingangszaal van ons museum. Zo blijft er, voor het groot publiek, toch nog een herinnering zichtbaar van wat eens de mooiste Oostendse "maatschappij" was.

NIEUWE UITGAVEN BIJ DE UITGEVERIJ EMIEL DE COCK

Jan YPERMAN

LILLE - Stadsgids van Rijsel

Prijs : 295 BEF
Portkosten : 50 BEF

Marcel VANSLEMBROUCK

Firmin Deprez (1890-1916). Studentenleider en Ijzersymbool

Prijs : 985 BEF
Portkosten : 95 BEF

Geert HOORNAERT

Post- en Verkeerswezen te Roeselare door de tijden heen 1500-1913

Prijs : 995 BEF.
Portkosten : 95 BEF

BESTELLING - Uitgeverij Emiel Decock
Brugsestraat 56, 8211 Aartrijke
Tel. : 050/20.97.80
ASLK 001-0380026-56
Gemeentekrediet 063-1786362-45

TENTOONSTELLING

WIE WAS DE GROOTVADER VAN MIJN GROOTVADER ?

In de marge van het 30ste Nationaal V.V.F.- Congres heeft de V.V.F.- Afdeling Oostende-Kuststreek, een kleinschalige didactische tentoonstelling opgebouwd onder het motto "Wie was de grootvader van mijn grootvader ?" Deze tentoonstelling gaat door in ons Heemmuseum van 21 april tot 12 juni 1995.

De tentoonstelling is in de eerste plaats bedoeld, om de beginnende geïnteresseerde familievorser enkele elementaire begrippen over de genealogie of familiekunde bij te brengen, maar ook de bezoekers aan het museum wensen we te laten kennis maken met een boeiende vorm van vrijetijdsbesteding. Verder kan men er kennis maken met een aantal nuttige bronnen, de klassieke bronnen maar ook toch enkele minder gekende - men zou ze alternatieve bronnen kunnen noemen - specifiek voor de 19de en de 20ste eeuw.

Alhoewel er aandacht werd besteed aan enkele oudere archiefbronnen zoals Staten van Goed, Penningscohierien, oudere volkstellingen en uiteraard ook aan de doop- huwelijks- en begravingsregisters, werd toch ook de nadruk gelegd op de zo verwaarloose 19de en 20ste eeuw.

Verder hebben wij aandacht besteed - een toonkost vol - aan de bestaande bibliografie, met als bedoeling de bezoeker te wijzen op de rijkdom van leerboeken in verband met de familiekunde en aanverwante wetenschappen. Al te veel vergeet men dat een elementaire basiskennis een dwingende noodzaak is voor iedere aspirant familiekundige. Het is inderdaad niet prettig te moeten vaststellen dat zo vele aspirantzoekers zich nooit de moeite getroosten een of ander handboek over de materie te raadplegen. Ze duiken onvoorbereid in onze Stads- en Rijksarchieven en gebruiken - misbruiken - tevergeefs waardevolle oude documenten, om toch maar zo vlug mogelijk, een voorouder - soms slechts een naamdrager - terug te vinden in de 16de eeuw !

Een bijzonder kleurvolle afdeling is zeker deze van de "Oostendse Heraldiek" die nogmaals bewijst dat er in deze stad zonder archief toch nog wat te...rapen valt.

Tenslotte - en bijna vanzelfsprekend - werd er ook aandacht besteed aan de 30-jarige werking van het Oostendse V.V.F.- Centrum voor Familiekunde.

E. VAN HAVERBEKE

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
 - van 25 mei t/m 28 mei
 - van 03 juni t/m 05 juni
 - van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
 - van 28 oktober t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
 - van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)
- telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

ONZE AKTIES
* GRATIS DUBBELPRINT
* GRATIS FOTO-ALBUM
* GRATIS VERGROTING

BONUS

PROMOTIE FOTOFILM
24 FOTO'S / 200 ASA
Kleur **99**

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat
Oostende

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET UITVAARTKONTRAKT IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS UW WENSEN EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIËLE**
BESLONNEMINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39